

Dementie, ook u ziet het?!

Hanny Bloemen
Klinisch Geriater
Elkerliek Ziekenhuis Helmond
22 mei 2013

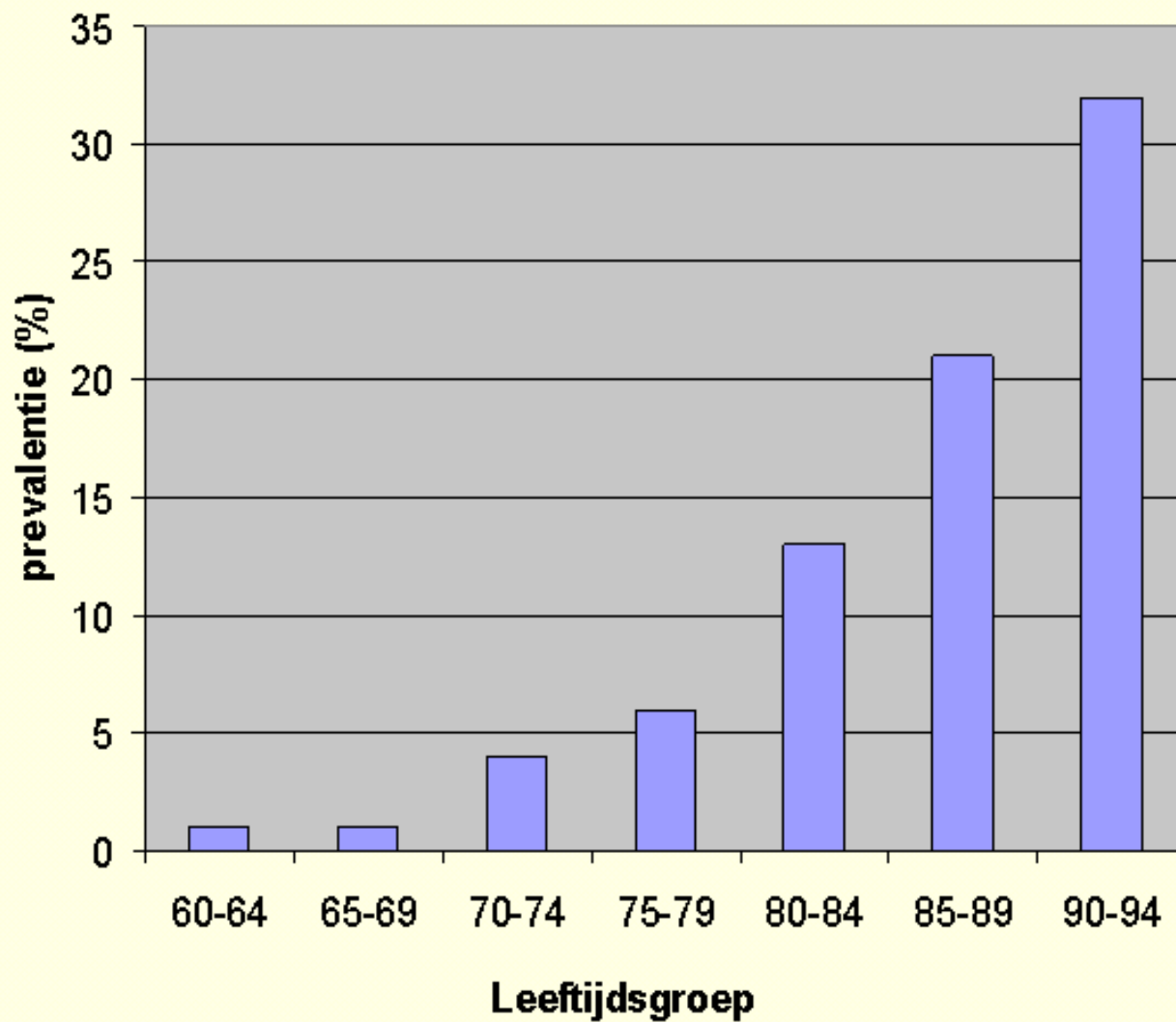
Hoeveel mensen in Nederland hebben dementie?

- 16.5 miljoen Nederlanders; 2.5 miljoen hiervan is 65+ (15%)
- 10% van 65 plus: dementie
  - 250.000 Nederlanders met dementie
  - 12.000 jong dementerenden

Leeftijd belangrijkste risicofactor:

- >65 jaar: 10%
- >80 jaar: 30%
- >90 jaar: 40%

Voorspelling 2050:
Verdubbeling van aantal
patiënten met dementie

Hofman, 1991

Voorspellingen 2008-2050

Levensverwachting naar geslacht, 2008-2050

Tabeltoelichting Gewijzigd op 17 december 2008. Verschijningsfrequentie: per twee jaar.

Tabel	Onderwerpen 		Levensverwachting	
	Leeftijd 	Perioden 	Mannen	Vrouwen
Grafiek	0 jaar	2008	78,40	82,39
		2020	80,26	83,34
		2030	81,40	84,09
		2040	82,33	84,82
		2050	83,16	85,54

Dubbele vergrijzing (Grijze Golf)

1. We worden steeds ouder
2. Geboortegolf na 1945/Babyboom generatie

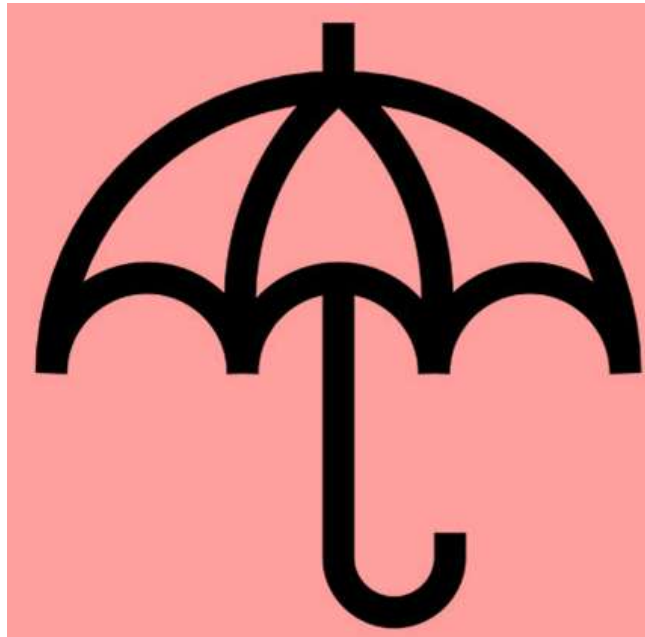

Hoe lang heeft 80jarige gemiddeld nog te leven?

Leeftijd	Onderwerpen	Levensverwachting	
		Mannen	Vrouwen
Perioden		jaar	
0 jaar	2010	78,74	82,55
34,5 jaar	2010	45,18	48,71
60,5 jaar	2010	21,16	24,47
70,5 jaar	2010	13,38	16,15
80,5 jaar	2010	7,32	9,04
81,5 jaar	2010	6,84	8,44
82,5 jaar	2010	6,37	7,86
83,5 jaar	2010	5,93	7,31
84,5 jaar	2010	5,52	6,79
85,5 jaar	2010	5,13	6,30
86,5 jaar	2010	4,76	5,84
87,5 jaar	2010	4,42	5,40
88,5 jaar	2010	4,11	5,00
89,5 jaar	2010	3,82	4,62
90,5 jaar	2010	3,56	4,27
92,5 jaar	2010	3,10	3,66
95,5 jaar	2010	2,58	2,95
98,5 jaar	2010	2,29	2,55

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 3-3-2012

Dementie

Wat is dementie?

1. Progressieve cognitieve stoornissen op meer dan 1 gebied
2. Interfererend met het dagelijkse leven
3. Geen andere verklaring
(lichamelijk/psychiatrische/medicatie)

1. Progressieve cognitieve stoornissen

- Geheugen
- Taal/spraak
- Oriëntatie
- Planning
- Overzicht houden
- Oordeelsvermogen
- Uitvoerende functies
- Handelen
- Beslissingen nemen
- Waarneming
- Gedrag

2. Dagelijkse doen & laten verstoord:

- *(nieuwe) apparaten bedienen*
- *koken*
- *koffie zetten*
- *computer*
- *bridgen*
- *autorijden*
- *alleen boodschappen doen*
- *geld pinnen*
- *administratie doen*
- *postzaken zelf doen*
- *medicatie inname*
- *verjaardag vieren*
- *Etc*

*Problemen worden vaak
meer zichtbaar bij
onvoorziene situaties!*

3. Geen andere verklaring

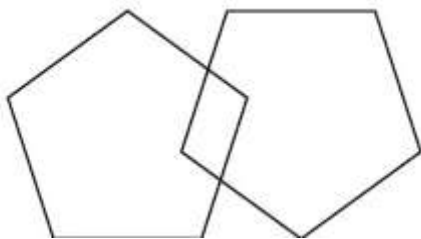
- Zoek uit
  - Psychiatrisch verleden; depressie, schizofrenie etc
  - Andere ziekten; schildklier, nier,- leverziekten, hersentumor
- Medicatie
- Vitamine tekort

Hoe te testen?

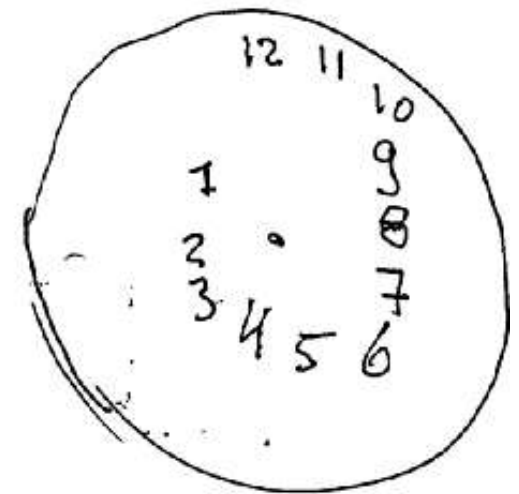
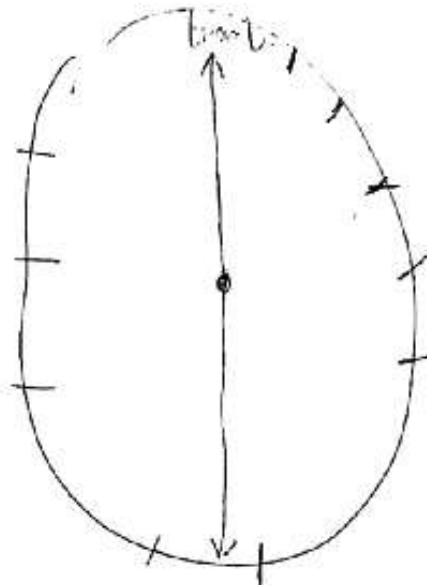
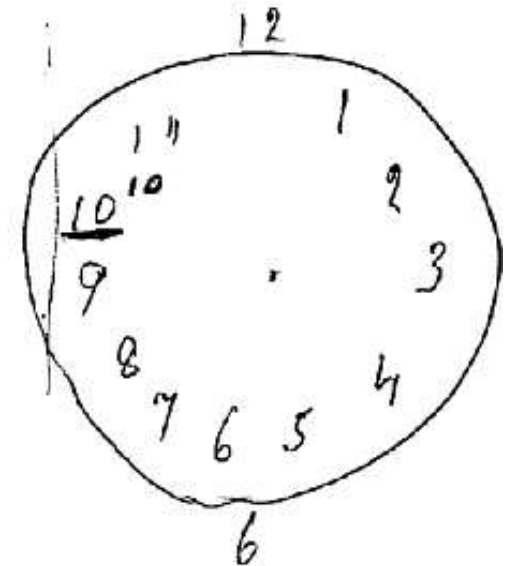
- Anamnese
- Heteroanamnese
- Lichamelijk onderzoek
- Bloedonderzoek: nier, lever, bloedgehalte, vitamines, schildklier
- Schalen

MMSE

1. a. Welk jaar is het?
b. Welk seizoen is het?
c. Welke maand van het jaar is het?
d. Wat is de datum vandaag?
e. Welke dag van de week is het? (0-5) _____
2. a. In welke provincie zijn we nu?
b. In welke plaats zijn we nu?
c. In welk ziekenhuis (instelling) zijn we nu?
d. Wat is de naam van deze afdeling?
e. Op welke verdieping zijn we nu? (0-5) _____
3. Ik noem nu drie voorwerpen. Wilt u die herhalen nadat ik ze alle drie gezegd heb?
Onthoud ze want ik vraag u over enkele minuten ze opnieuw te noemen.
(Noem "appel, sleutel, tafel", neem 1 seconde per woord)
(1 punt voor elk goed antwoord, herhaal maximaal 5 keer tot de patiënt de drie woorden weet) (0-3) _____
4. Wilt u van de 100 zeven aftrekken en van wat overblijft weer zeven aftrekken en zo doorgaan tot ik stop zeg?
(Herhaal eventueel 3 maal als de persoon stopt, herhaal dezelfde instructie, geef maximaal 1 minuut de tijd) Noteer hier het antwoord.
of
Wilt u het woord "worst" achterstevoren spellen?
Noteer hier het antwoord. (0-5) _____
5. Noemt u nogmaals de drie voorwerpen van zojuist.
(Eén punt voor elk goed antwoord). (0-3) _____
6. Wat is dit? En wat is dat?
(Wijs een pen en een horloge aan. Eén punt voor elk goed antwoord). (0-2) _____
7. Wilt u de volgende zin herhalen: " Nu eens dit en dan weer dat ".
(Eén punt als de complete zin goed is) (0-1) _____
8. Wilt u deze woorden lezen en dan doen wat er staat?
(papier met daarop in grote letters: "Sluit uw ogen") (0-1) _____
9. Wilt u dit papiertje pakken met uw rechterhand, het dubbelvouwen en het op uw schoot leggen? (Eén punt voor iedere goede handeling). (0-3) _____
10. Wilt u voor mij een volledige zin opschrijven op dit stuk papier?
(Eén punt wanneer de zin een onderwerp en een gezegde heeft en betekenis heeft). (0-1) _____
11. Wilt u deze figuur natekenen?
(Figuur achterop dit papier. Eén punt als figuur geheel correct is nagetekend. Er moet een vierhoek te zien zijn tussen de twee vijfhoeken) (0-1) _____

Kloktekentest

Katz

1. Heeft hij hulp nodig bij baden of douchen? ja nee
2. Heeft hij hulp nodig bij het aankleden? ja nee
3. Heeft hij hulp nodig bij kammen van de haren of scheren? ja nee
4. Heeft hij hulp nodig bij het naar de toilet gaan? ja nee
5. Maakt hij gebruik van incontinentiemateriaal? ja nee
6. Heeft hij hulp nodig bij opstaan uit een stoel? ja nee
7. Heeft hij hulp nodig bij het lopen?
8. Heeft hij hulp nodig bij het eten?
9. Heeft hij hulp nodig bij het gebruiken van de telefoon?
10. Heeft hij hulp nodig bij reizen? ja nee
11. Heeft hij hulp nodig bij het boodschappen doen? ja nee
12. Heeft hij hulp nodig bij het bereiden van een maaltijd?
13. Heeft hij hulp nodig bij huishoudelijk werk?
14. Heeft hij hulp nodig bij het innemen van medicijnen?
15. Heeft hij hulp nodig bij het omgaan met geld? ja nee

Let op/maak onderscheid:
Worden de problemen veroorzaakt door cognitieve problemen of door lichamelijke problemen?

Let op/maak onderscheid:
Zijn de problemen veranderd toev eerder of heeft patiënt iets nooit gekund/gedaan?

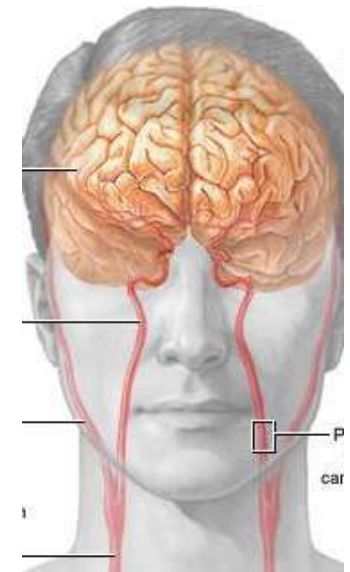
Geheugenpoli

- Onderzoeken op 1 dag: belasting wisselt
- evt verder onderzoek middels
  - MRI-hersenen
  - en/of NPO (na overleg psycholoog)
- Geriater: > 70 jr, meerdere ziektes
- Neuroloog: < 70 jr
- GGZ: gedrag(sproblemen)

Verschillende vormen van Dementie

- > 60 vormen van dementie!
- Alzheimer ($\approx 70\%$)
- Vasculaire dementie (15%)
- Parkinson dementie
- Lewy body dementie
- Frontotemporale dementie (FTD)(Ziekte van Pick)
- Korsakoff
- Creutzfeldt Jacob
- Huntington
- En nog vele witte raven!

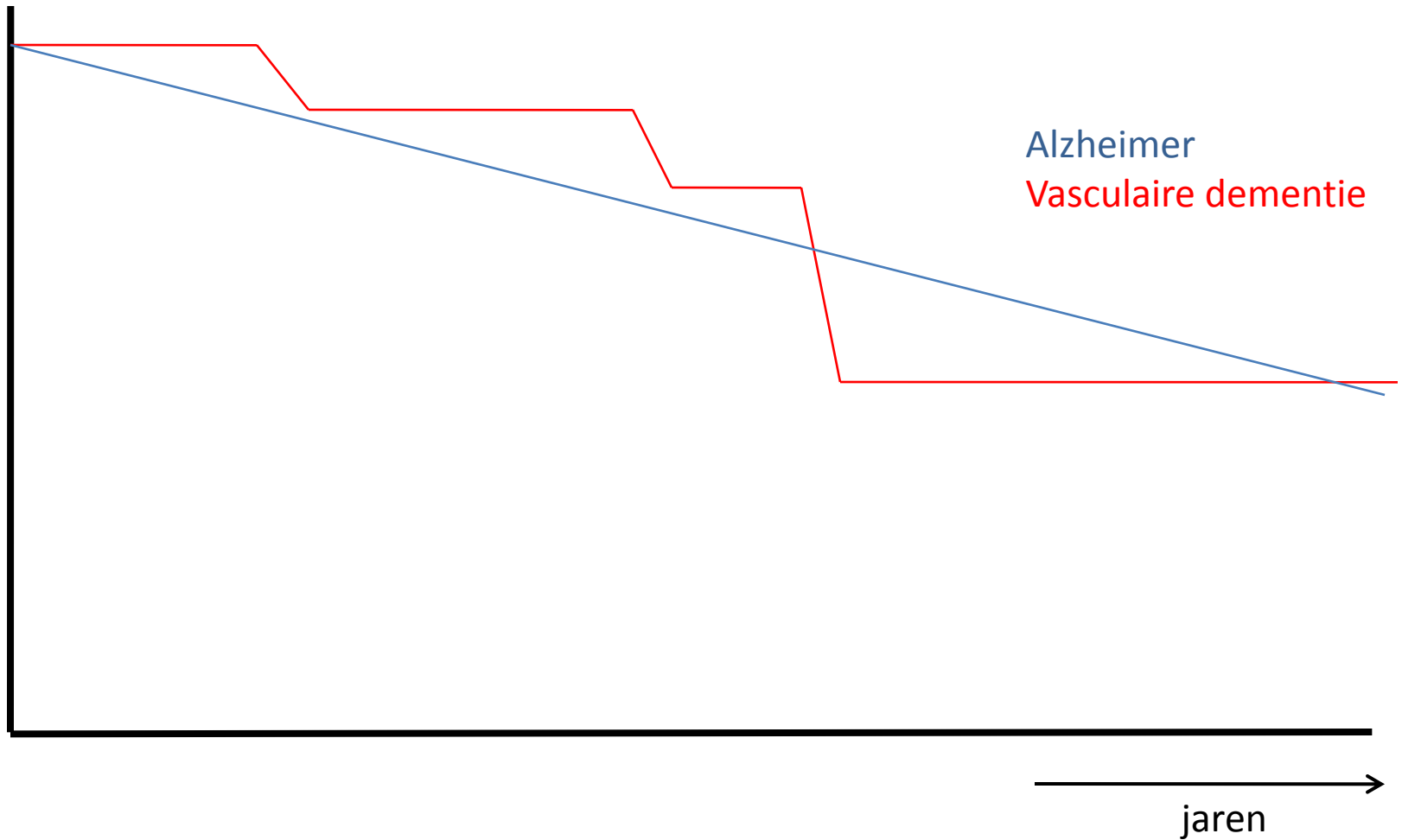
Hoe maak je het onderscheid?

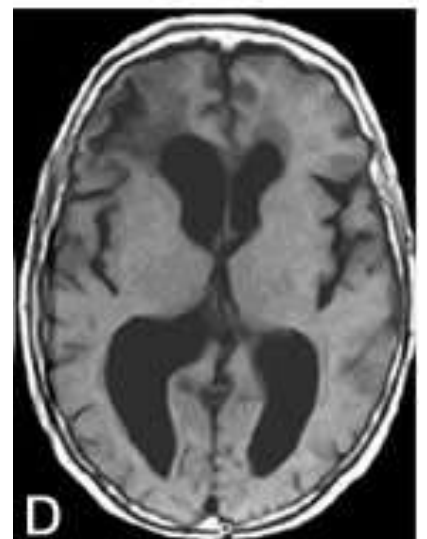
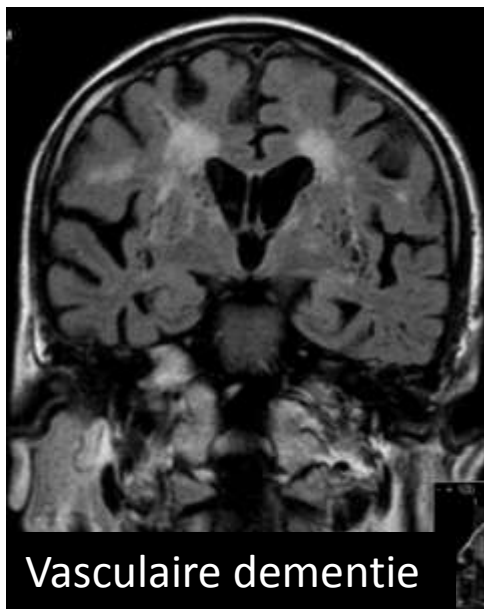
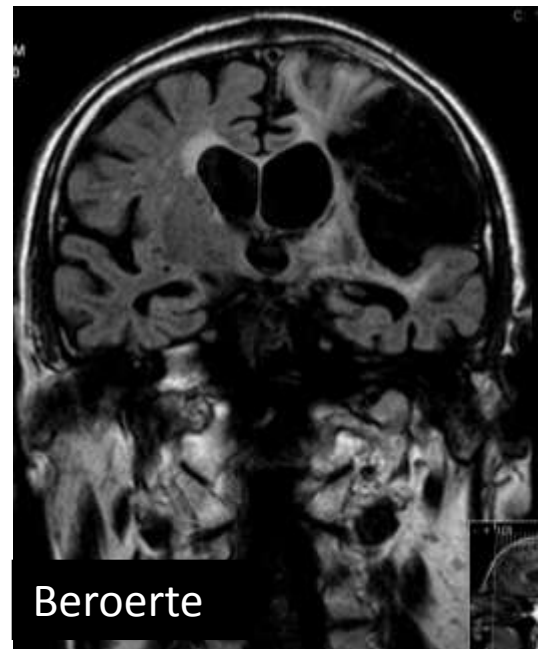
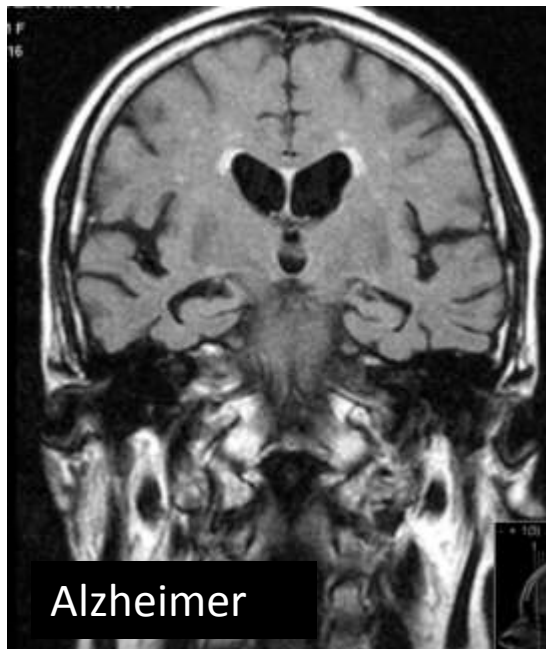
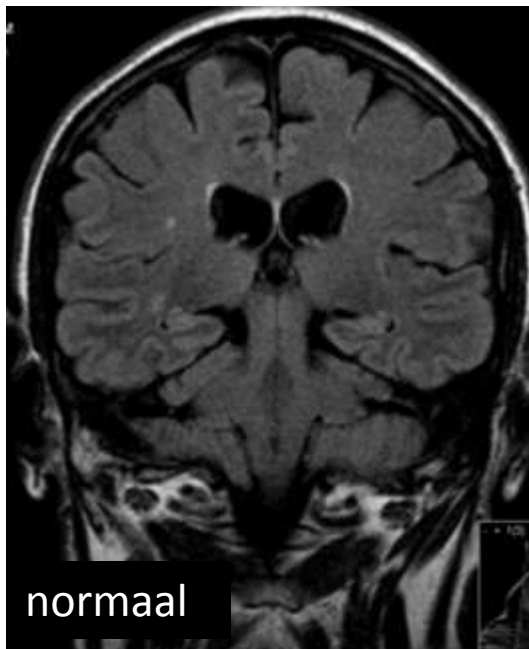
- Profiel van cognitieve stoornissen
  - Verschillende criteria per dementie
- Beloop in de tijd
- Hersenscan is ondersteunend
- Lumbaalpunctie is ondersteunend

Indien basale cognitieve testen onvoldoende opleveren, kan uitvoerig neuropsychologisch onderzoek worden verricht voor bepaling ernst en profiel van de cognitieve stoornissen

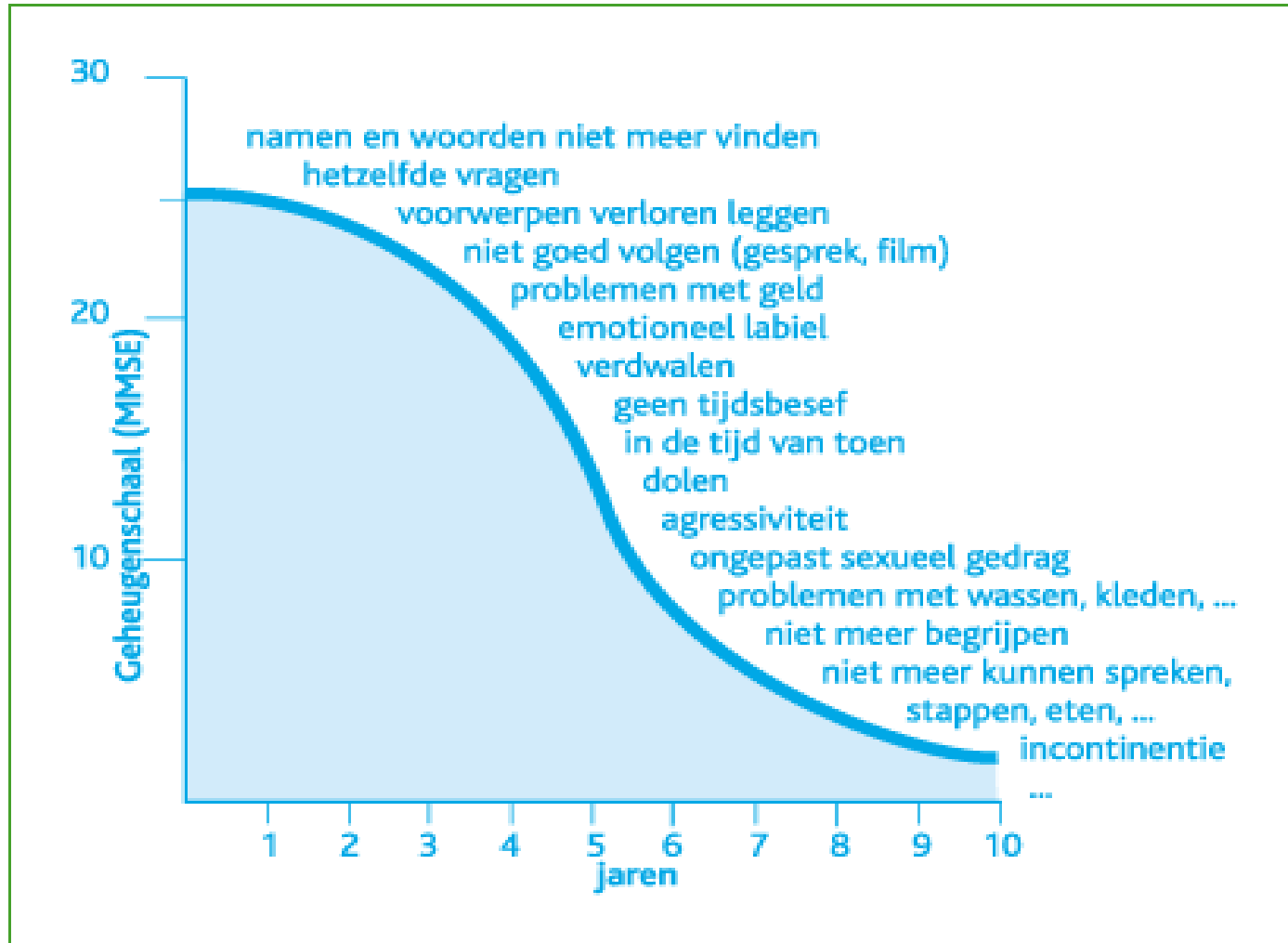

Verskil in beloop

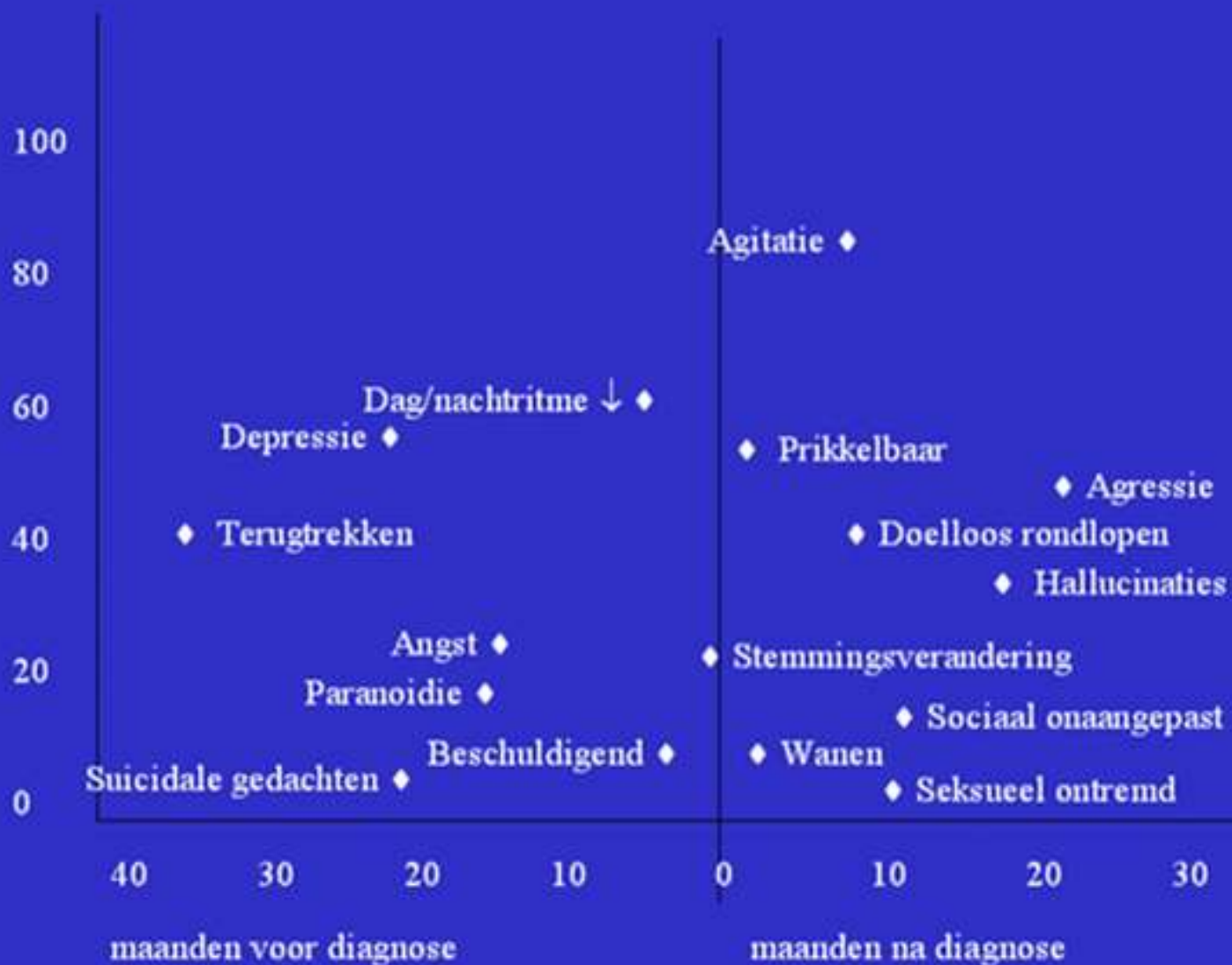
Beloop

Gedragsproblemen bij dementie

- Neuropsychiatrische verschijnselen
- BPSD: Behavioral and Psychological Symptoms of Dementia
- Vaak grootste probleem voor mantelzorgers!
- Bij velen aan het eind van de ziekte, echter vaak ook al eerder!

Beloop BPSD bij Alzheimer (Grossberg)

Medicatie bij dementie

1. Anti-dementie-medicijnen

- Gericht op oorzaak/cognitie
- Remmen van de ziekte

2. Medicatie tegen gedragsproblemen

- Gericht op gevolgen

ALLERBELANGRIJKSTE: NIET MEDICAMENTEUZE INTERVENTIES!!!

Begeleiding mantelzorg, begeleiding patiënt, psychoeducatie

Pro actief beter dan reactief

Zorgcoördinatie, aanspreekpunt weten

vergeetachtigheid = dementie?

- *Stress*: onder stress kun je je minder goed concentreren en ben je afgeleid door zorgen.
- *Alcohol*: bij langdurig gebruik schadelijk effect. Tast je concentratievermogen aan, daardoor kun je makkelijker zaken vergeten.
- *Medicatie*: kan je suf maken, daardoor ben je minder geconcentreerd
- *Ouderdom*: alles gaat trager, als je trager bent kun je minder goed onthouden.
- *Stemming*: als iemand heel somber is of verdrietig, is men niet zo geïnteresseerd in dingen die om hen heen gebeuren. Als je die interesse niet hebt, kun je minder goed onthouden.
- *Ziek zijn*: dan komt afleiding door bijv. pijn of gedachten over de ziekte
- *Slecht slapen* en moeheid kan ook invloed hebben.
- Lichamelijke ziektes kunnen ook suffer maken, concentratie verminderen en dus vergeet je makkelijker.

Maar..., dit alles hoeft niet te betekenen dat je dementerend bent.

Verschil goedaardige vergeetachtigheid, MCI en dementie?

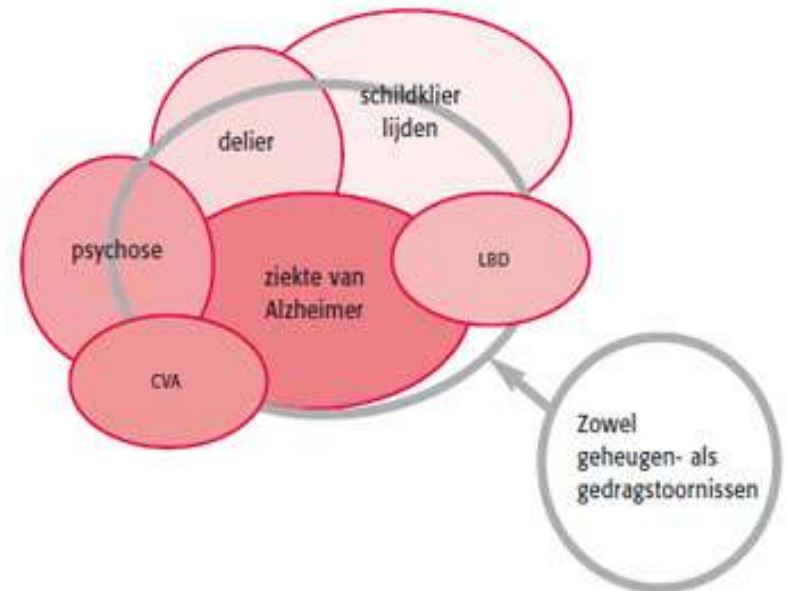
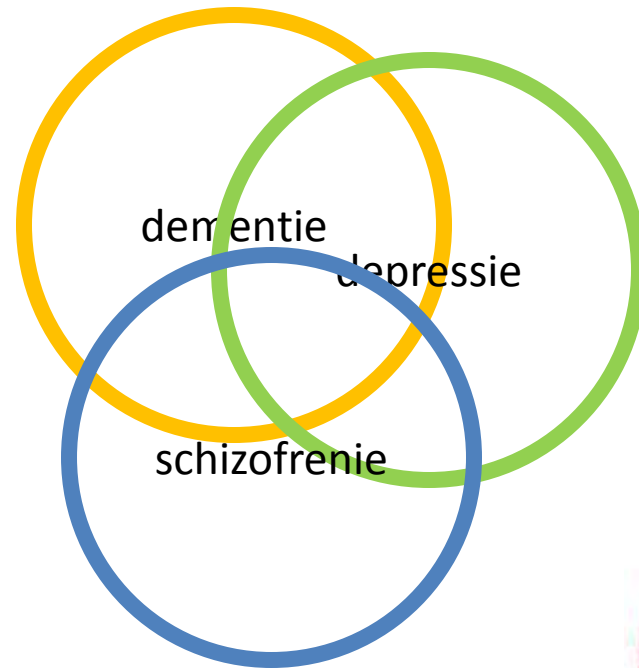

Figuur 5. Continu spectrum geheugenstoornissen.

Mild Cognitive Impairment

- klachten heeft over het geheugen of over een andere cognitieve functie.
- afwijking in een van deze functies vastgesteld, maar er is (nog) geen sprake van dementie
- Functioneren nagenoeg normaal in het dagelijks leven.
- Kan voorstadium zijn van Alzheimer
- 50% in 3 jaar tijd wordt dementie

Symptoomoverlap

Vroegdiagnostiek

Belangrijk

- behandeling bv depressie, lichamelijk lijden
- behandeling dementie
- inventarisatie zorg
- duidelijkheid en zekerheid geven dus rust
- zelf dingen regelen
- info dus begrip en omgangsadviezen

Dus...

- Kennis
- Angst overwinnen
- “Niet-pluis”gevoel: doe er iets mee want..

Dementie, ook u ziet het!

“niet pluis” folder

Herkent u deze signalen bij uzelf of iemand uit uw omgeving, raadpleeg dan:

- De huisarts
- De casemanager dementie
  - De Zorgboog: 0900 - 89 98 636
  - Savant Zorg: 0492 - 57 20 00
- Alzheimer Nederland
  - Alzheimer telefoon: 030 - 65 67 511

Voor meer informatie:
www.quartztransmuraal.nl
www.samenvoordementie.nl
www.alzheimer-nederland.nl

De activiteiten worden (mede) mogelijk gemaakt door het SteunWetZorg

Mijn baasje vergeet mij steeds vaker uit te laten!

Signalen van dementie: waar kan ik terecht?

“niet pluis” folder

Tien signalen van dementie

- 1 Vergeetachtigheid**
Het vergeten van nieuwe informatie, belangrijke data of gebeurtenissen. Of bijv. dezelfde vraag telkens opnieuw stellen.
- 2 Problemen met dagelijkse handelingen**
Gewone dingen gaan steeds moeilijker. Denk aan hobby's en de financiën regelen. Ook zaken die gepland moeten worden of in een bepaalde volgorde uitgevoerd, leveren problemen op.
- 3 Vergissingen met tijd en plaats**
Het besef van tijd wordt minder en uren lijken soms minuten. Ook het vinden van de weg wordt moeilijker.
- 4 Taalproblemen**
Een gesprek volgen kan moeilijk zijn. Woorden en namen worden vergeten. Praten gaat minder vloeiend.
- 5 Kwijtraken van spullen**
Spullen op vreemde plekken neerleggen en kwijtraken.
- 6 Slecht beoordelingsvermogen**
Situaties inschatten en keuzes maken worden steeds lastiger.
- 7 Terugtrekken uit sociale activiteiten**
Problemen bij hobby's, sport en het voeren van gesprekken. Vaker terugtrekken en minder ondernemen. Urenlang voor de televisie zitten en langer slapen.
- 8 Veranderingen in gedrag en karakter**
Gedrag en karakter kunnen veranderen. Verwardheid, achterdocht, depressiviteit of angst. Stemningswisselingen zonder duidelijke aanleiding. 'Vreemd' gedragen.
- 9 Onrust**
Onrust vertonen. Voortdurend op zoek zijn naar iets. Het gevoel te moeten opruimen en iets anders te moeten doen.
- 10 Visuele problemen**
Problemen met het zien: lezen, afstand inschatten, onderscheiden van kleur of contrast.

Dank voor uw aandacht

Vragen?